

Jyväskylä on kulttuurivertailun ykkösen

Vantaa panostaa kulttuuriin asukasta kohden laskettuna suurista kaupungeista vähiten

► Vantaa sijoittaa suurista kaupungeista ylivoimaisesti vähiten kulttuuripalveluihin.

Toisin kuin naapurillaan Espoolla, Vantaalla ei ole kaupunginteatteria eikä kuukausipalkkaista kaupunginorkesteria. Myös kirjastoonsa se panostaa suhteessa vähiten 19 kaupungin vertailussa. Museo ja taidemuseo 185 000 asukkaan Vantaalla sentään on.

Helsingin Sanomat vertaili 19 kaupungin kulttuuribudjetteja vuosina 2003 ja 2005.

Kun Vantaa panostaa tänä vuonna kulttuuriin asukasta kohden vain 56 euroa, parhaaksi kulttuurikaupungiksi osoittautuva Jyväskylä rahoittaa kulttuurielämänsä 171 eurolla asukasta kohden.

"Sehän kuulostaa hyvältä", toteaa ykköstilasta Jyväskylän tuore sivistysjohtaja **Laila Kontkanen** tyytyväisenä.

Hän on aloittanut toimessaan vuoden alussa eikä osaa vielä edes sanoa, mikä selittää 83 000 asukkaan kaupungin menestyksen.

Parhaiten vertailussa pärjäävät suurehkot yliopistokaupungit, kuten Tampere, Kuopio, Oulu ja Turku, jotka ovat myös suurten talousalueiden keskuksia. Jyväskylän tapaan ne ovat kaikki kaupunkeja, joiden kulttuuripalveluita naapurikunnat käyttävät ahkerasti.

"Mutta esimerkiksi kirjaston kohdalla meillä on parantamisen varaa", Kontkanen arvelee.

"Ei ole yllätys, ettemme pärjää vertailussa", myöntää Vantaan apulaiskaupunginjohtaja **Aulis Pitkälä**. Kaupungin surkeaa kulttuuripanostusta selittävät sekä yleinen huono taloustilanne että naapurissa olevan Helsingin runsaat palvelut.

"Meillä ei ole omia instituutioita, ja panostus on selvästi lasten ja nuorison kulttuurissa", hän sanoo. "Täytyy olla myös ylpeä siitä, kuinka vähällä rahalla Vantaalla on saavutettu hyviä tuloksia."

Vantaa tinkii tänä vuonna kirjastopalveluistaan. Hämeenkyllän sivukirjasto on joutumassa lakkautuslistalle, ja aineistomäärärahoissa se on asukasta kohden laskettuna liki Suomen huonoin.

"Ei kulttuurista enää säästökohteita löydy. Se on jo kaluttu luu", Pitkälä arvioi.

Kriisin merkkejä löytyy vertailussa muualtakin. Viidessä kaupungissa kulttuuribudjetit ovat nimellisestikin laskusuunnassa: Vantaan lisäksi alamäen ovat kokeneet Lappeenranta, Vaasa, Rovaniemi ja viime syksynä paljon julkisuutta saanut Kajaani.

Lappeenranta on Vantaan ohella vertailun kaupungeista toinen, jonka kulttuuripanostus jää alle sadan euron asukasta kohden. Kajaanissa lukema on mittavan leikkauksen jälkeen 118 euroa.

"Olisi mahdollista, että näin pieni kaupunki pitäisi teatterin ohella yllä esimerkiksi myös orkesteria", miettii Kajaanin sivistysjohtaja **Risto Brunou**.

Kajaanissa odotetaan lisätalousarvion paikkaavan teatterin ja museoiden taloutta vielä yli puolella miljoonalla eurolla.

Emeritusprofessori Iikka Heiskanen esitti kuluneella viikolla Helsingin Sanomien haastattelussa, että vain suurimmilla kaupunkikeskuksilla olisi tulevaisuudessa varaa ylläpitää nykyisen kaltaista taidelaitosten verkostoa.

Hänen mukaansa Helsingin ja Tampereen lisäksi vain Turussa, Oulussa, Kuopiossa, Jyväskylässä, Vantaalla ja Espoossa on riittävä väestöpohja teattereille ja orkestereille.

Helsinki panostaa kulttuuripalveluihinsa tänä vuonna 132 euroa asukasta kohden, millä se sijoittuu vertailussa hieman puolenvälin huonommalle puolelle. Espoon kulttuuripanostus on tänä vuonna 130 euroa.

Helsingin kulttuuribudjetti ei kerro koko totuutta kaupungin kulttuuritarjonnasta.

Pääkaupunki on täynnä valtion lakisääteistä tukea saavia teattereita, orkestereita ja museoita, joita kaupunki tukee vain omalta pieneltä osaltaan.

Helsingin kaupunginteatteri taas on säätiö, joka saa valtionosuutensa suoraan ilman että rahat kulkevat kaupungin kassan kautta. Kaupungin talousarviossa näkyvät silloin ainoastaan kunnan itse verovaroistaan maksamat teatterin nettokustannukset.

Samanlainen tilanne on esimerkiksi Tampereella, jonka kahdesta suuresta teatterista kumpikaan ei ole kaupunginteatteri.

HEIKKI HELLMAN / Helsingin Sanomat
heikki.hellman@sanoma.fi